

УДК 330.1; 330.8; 338.2

С. В. Бреус,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки Київського національного університету технологій та дизайну,
вул. Немировича-Данченка, 2, м. Київ, 01011
Breus_SV@ukr.net*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК КАТЕГОРІЯ

Анотація. У статті розглянуто характеристику поняття “безпека” в працях багатьох авторів. Проведено групування терміну “безпека” на різних етапах еволюції з виокремленням економічної безпеки. При цьому враховувалась значущість безпеки та її роль у розвитку економіки світу. Розглянуто характеристику поняття “економічна безпека” у наукових працях та зроблено висновок, що протягом періоду еволюції терміну “безпека”, зокрема економічної безпеки як категорії, не відбулось її узагальнення та не існує єдиного підходу до визначення її суті. Зазначено, що наукові праці більшості дослідників здебільшого стосуються дослідження економічної безпеки як стану захищеності економіки від зовнішніх та внутрішніх загроз, у зв’язку з чим доцільним вбачається створення належних умов для забезпечення ефективного розвитку економіки в сучасних умовах та розробка адекватних заходів підвищення її рівня.

Ключові слова: безпека, економічна безпека, етапи еволюції терміну «безпека».

Постановка проблеми та її зв’язок з важливими науковими та практичними завданнями. На різних етапах розвитку світу економічна безпека як категорія відігравала значну роль у економічних системах країн, пройшовши при цьому тривалий шлях еволюційного розвитку з точки зору захисту людини до захисту держави від небезпек.

Аналіз останніх публікацій із проблеми. Основні аспекти, що характеризують безпеку як категорію, розглянуті в працях великої кількості авторів, таких як: Р. Дацків, І. Отенко, В. Пасічник, Г. Ситник, зокрема економічну досліджували: Т. Васильців, В. Геєць, Б. Губський, А. Гуменюк, О. Макара, В. Мунтіян, Г. Пастернак-Таранушенко, О. Чувардинський та багато інших. Віддаючи належне науковим здобуткам науковців доцільно відзначити, що потребує

комплексного дослідження еволюція поняття “безпека”, зокрема “економічна безпека” як категорія.

Мета статті полягає у дослідженні сутності безпеки, зокрема економічної як категорії на різних етапах еволюції терміну “безпека”.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Згадки про безпеку як категорію, зокрема економічну, зустрічались в лексиконі ще з античних часів. Загалом процес започаткування і масового вживання терміну «безпека» можна розподілити на 7 етапів (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика етапів еволюції терміну «безпека»

Етапи	Характеристика
I етап. Античні часи до XII ст.	Термін “безпека”, зокрема економічна, розглядався з позиції необхідності забезпечення безпеки громадян
II етап. XII ст. до початку XVII ст.	З XII ст. цей термін входить до лексикону і вживається з позиції захисту людини від небезпеки (отожнювалась з поліцією). В середині XIII ст. термін “безпека” виходить з рівня особистого захисту людини на державний рівень
III етап. XVII–XVIII ст.	Ця категорія вживається з позиції утвердження головної мети держави, що передбачала забезпечення загального добробуту і безпеки з позиції досягнення стану спокою у результаті відсутності небезпеки
IV етап. XIX ст.	Термін “безпека” вживається переважно з позиції захисту державних інтересів з політичної точки зору
V етап. Початок XX ст. до початку 80-х років XX ст.	У зв’язку з політичними подіями цей термін використовується з метою забезпечення безпеки держави у боротьбі з контрреволюцією. З 1934 р. термін “безпека” законодавчо закріпився на державному рівні і використовувався з позиції моніторингу духовного життя суспільства, іншими словами – захисту його від небезпек
VI етап. 80-ті роки XX ст.	Безпека почала розглядатись окремо без прив’язки до військової ситуації
VII етап. 90-ті роки XX століття (в Україні з часу набуття незалежності)	У цей період термін «безпека» в Україні почав вживатись з проголошенням незалежності, становленням державності та з впровадженням ринкових цінностей. Його почали розглядати переважно з позиції захищеності від загроз та небезпек

* групування здійснене з урахуванням значущості безпеки як категорії та її ролі у розвитку економіки світу.

З античних часів у працях філософів (Аристотель, Платон) включно з XVII-XVIII ст. (Р. Гросетест, Б. Спіноза, Т. Гоббс) (I-III етапи еволюції цього поняття) “безпека” як поняття розглядалась з позиції забезпечення безпечних умов життя, захисту життя та створення умов для його розвитку й життєдіяльності, важлива роль при цьому належала державі. Також у тлумачному словнику В. Даля термін «безпека» трактується як відсутність небезпеки, надійність [6, с. 56].

У XVII–XVIII ст. безпека у західних країнах почала розглядатись як основна цінність і право людини. Зокрема, у Біллі про права (1689 р.), прийнятому в Англії, в американській Декларації незалежності (1776 р.), у французькій Декларації прав людини і громадянина (1789 р.) прямо або опосередковано вказується на безпеку як природне право людини, поряд з волею, власністю і опором гнобленню [17, с. 28]. В цілому у XVII–XVIII ст. змінюються функції держави як форма організації суспільства, влади, вона має головне завдання – забезпечити безпеку та добробут населення. Населення розглядається не просто як сукупність людей, а як суспільство, визначення його сутності протягом історії розвитку філософії та соціології було одним із важливих питань. Є. Дюркгейм розглядав суспільство в якості надіндивідуальної духовної реальності, заснованої на колективних уявленнях [9, с. 391–532]. М. Вебер вважав, що суспільство – це взаємодія людей, що є продуктом соціальних, тобто орієнтованих на дії інших людей, відносин [2, с. 495–546]. К. Маркс зазначав, що суспільство – це історична сукупність відносин, що розвиваються між людьми, які утворюються в процесі їх суспільної діяльності й розвиваються історично [12, с. 6–7].

Загалом на цих етапах еволюції цього поняття (I–IV етапи) відбулось усвідомлення та категоризація сутності безпеки – вона переходить на рівень захисту від небезпек сукупності людей, суспільства, адже значення як категорії воно набуває в першу чергу тоді, коли розглядається ширше, ніж сукупність людей, а в подальшому – держави як організації влади.

На V етапі відбулась політизація терміну “безпека” та її законодавче закріплення як державної безпеки, що використовувалася в якості відстеження різних ситуацій, що виникають у духовному житті суспільства (створення об’єднань, організацій, спілок, спроби проведення в життя конституційного принципу свободи совісті). Все це призвело до ослаблення і практично знищення безпеки суспільства, особистості на довгі роки.

Універсальне визначення терміну «безпека», надане у Словнику суспільних наук UNESCO, – “безпека ідентична безпечності й означає відсутність фізичної загрози або охорону перед нею” [28], не враховує ймовірність виникнення загроз економічного характеру і має більшу спрямованість на захист від загроз фізичного характеру.

Загалом поняття «безпека» як категорія в ті часи не є всеосяжним та не має прив’язки до тих чи інших аспектів, які мають відношення до характеристики безпеки, ні з військової, економічної, політичної чи якоїсь іншої точки зору. Так, згідно з тлумачним словником української мови 1970 року, безпека визначається як стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує [22, с. 137].

У цілому на I–V етапах відбувся перехід від розуміння, трактування безпеки як захисту людини чи суспільства до стану захищеності від загроз та небезпек з відповідним закріпленням на законодавчому рівні терміну «безпека» без практичного урахування безпеки суспільства чи особи.

На VI етапі характеристика безпеки за суттю відповідала політичному курсу провідних країн світу і в основному враховувала

прив'язку до захисту від загроз воєнного характеру, проте у зв'язку з появою нових теоретичних досліджень почався процес, який призвів до того, що безпеку перестали розглядати переважно як військовий термін.

На VII етапі еволюції цієї категорії у дослідженнях 90-х років ХХ ст. переважно простежується перехід від економічної безпеки з воєнної точки зору "до концепції, в якій економічна безпека є наслідком незалежності держави від зовнішньоекономічної політики інших країн, яка базується на сукупності умов і чинників внутрішнього середовища" [5, с. 42].

Незважаючи на певні зміни, які відбулись стосовно розуміння сутності безпеки, у *"The Oxford Dictionary"* – безпека охарактеризована як "стан або відчуття безпечності, а також засоби, що її забезпечують" [29], таке ж визначення за змістом наведено і у «Новому тлумачному словнику української мови»: безпека – "стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує" [14, с. 115], яке ідентичне визначенню 70-х рр. ХХ століття. В Тлумачному словнику російської мови таке ж визначення безпеки, так Ожегов С. І. розглядає безпеку "як стан, при якому відсутня небезпека, або захист від неї" [15, с. 47]. Тобто за змістом поняття безпека з часом не видозмінювалось.

Зважаючи на законодавче закріплення терміну "безпека" у ХХІ ст. деякі автори розглядають цю категорію як таку, що характеризується "забезпеченням всім громадянам держави належних умов для їх самореалізації, захисту їх життя, свободи, власності від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави" [21, с. 20].

Проте в праці [18] В. Пасічник в цілому погоджується з Г. Ситником та робить коментар: "з огляду на те, що при забезпеченні безпеки основна увага повинна бути приділена передусім проблемі захисту життя та умов, від яких це життя залежить – свобода, власність тощо, а далі вже може йтися про створення належних умов щодо самореалізації та розвитку". При цьому дослідник спирається на теорію А. Маслоу щодо ієрархії людських потреб та робить висновок, що "потреба у безпеці є однією з базових людських потреб, яка полягає передусім у необхідності захисту людського життя, забезпечення стабільності умов його існування, від чого залежить задоволення інших її потреб".

З таким висновком доцільно погодитись, адже і в Конституції України (ст. 3) зазначається, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [10].

Певні зміни щодо сутності "безпеки" як категорії помітні в сфері політології та соціології. Так, в українському "Політологічному енциклопедичному словнику" безпека трактується як "діяльність людей, суспільства, держави, світового співтовариства народів щодо виявлення (вивчення), запобігання, послаблення, усунення (ліквідації) і відвернення загрози, здатної згубити їх, позбавити матеріаль-

них і духовних цінностей, завдати невідшкодованих збитків, заблокувати шляхи для прогресивного розвитку” [20, с. 47].

Соціальні науки визначають “безпеку” з позиції можливостей задоволення як індивідуальних потреб окремого індивідуума, так і соціальних груп щодо існування, затишку та впевненості у майбутньому [7, с. 145; 26, с. 179].

Проте в сучасній Україні у відповідності з національними нормативними документами термін “безпека” отримує більш широке визначення і вживається з позиції захисту як особи, так і суспільства. Так, згідно з Державним стандартом України ДСТУ 2293-99 “Охорона праці: терміни та визначення основних понять” термін “безпека” (*англійською* – safety, *німецькою* – sicherheit, *французькою* – securite, *російською* – безопасность) визначається як “стан захищеності особи та суспільства від ризику зазнати шкоди” [8].

У цілому можна зазначити, що в період із другої половини ХХ ст. до початку ХХІ ст. відбулось виокремлення поняття «безпека», що дає можливість конкретизувати заходи по її забезпеченню. В тому чи іншому вигляді в працях науковців окреслено та узагальнено концептуальні засади теорії безпеки. Зокрема, відбулось усвідомлення, що безпека охоплює не тільки військову сферу, а й виходить на інші рівні: політичний, економічний, соціальний тощо.

Сутність дефініції «економічна безпека», окремі аспекти, пов’язані з місцем, роллю економічної безпеки з позиції її ієрархічної підпорядкованості, історичної парадигми виникнення й розвитку, що характеризують та узагальнюють погляди науковців з різних точок зору на це поняття, знайшли відображення в наукових працях багатьох вчених.

Загалом розуміння дефініції «економічна безпека» в працях авторів як і безпека держави пов’язане з національною безпекою. Зокрема, О. Макара [11, с. 132] зазначає, що в контексті горизонтальної структури державна безпека і національна безпека виступають як однопорядкові поняття, а вертикальної структури – державна безпека є одним з рівнів національної безпеки. Така характерна риса державної безпеки в ієрархії безпеки відноситься і до економічної, яка в сучасних умовах, як і воєнна та політична, є однією з важливих складових системи національної безпеки.

Виокремлення економічної безпеки як категорії в цілому відбулось на V–VII етапах. Уперше термін «економічна безпека» був використаний Ф. Рузвельтом у 1934 році при аналізі внутрішніх проблем Сполучених Штатів Америки, коли американська економіка перебувала у стані глибокої кризи і виникла необхідність в розробці заходів швидкого реагування на масштабні загрози національній економіці. Цього ж року було прийнято закон «Про національну безпеку» та створено Федеральний комітет з економічної безпеки задля підвищення якості життя населення шляхом забезпечення економічної безпеки держави. Основна увага була приділена необхідності забезпечення розвитку промисловості, проте виокремлення економічної безпеки як окремої категорії не відбулось. Із тих пір

науковці розвинених країн приділяли значну увагу дослідженню економічної безпеки на різних рівнях [16, с. 8–9].

У 40–60-х рр. ХХ ст. було створено міжнародні асоціації забезпечення міжнародної економічної безпеки розвинених країн світу, зокрема: Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародну асоціацію розвитку, Міжнародну фінансову корпорацію, Міжнародний центр по регулюванню інвестиційних спорів, Організація країн-експортерів нафти. Виділявся паливно-енергетичний сектор економіки та зосереджувалась увага розвинених країн світу на їх інтеграції та недопущенні паливної кризи. Надалі в країнах Західної Європи прийнято було стратегії економічного методу забезпечення національної безпеки, в результаті чого ними створено механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [16, с. 8]. У подальшому у зв'язку з переходом країн колишнього СРСР до ринкової економіки безпека держав акцентувалась на збереженні їх економічної незалежності.

Термін «економічна безпека», як відмічає Т. Васильців, з'явився у 1970-х рр. ХХ ст. і вживався «як економічний метод забезпечення національної безпеки» [1, с. 12]. Тоді під поняттям «економічна безпека» почали розуміти найважливіші складові національної безпеки, і досить швидко цей термін набув широкого поширення в економічно розвинутих капіталістичних країнах. В економічній сфері СРСР проблеми економічної безпеки розглядалися переважно з погляду зовнішньоекономічної діяльності або економічної злочинності [1]. Пік інтересу до проблеми наукового осмислення економічної безпеки на Заході припадає на кінець 80-х – початок 90-х рр. ХХ ст. Це пояснюється валютною і структурною кризою 70-х рр.; борговою кризою 80-х рр., і зрештою, розпадом РЕВ і СРСР на початку 90-х рр. ХХ ст., що привело до більшої відкритості національних економік, економічної інтеграції, що супроводжувалося зростанням не просто залежності, а взаємозалежності між державами, посиленням глобалізації світової економіки. У таких умовах одним із ключових завдань багатьох країн світу стало забезпечення національної економічної безпеки [27]. Дослідження 90-х рр. ХХ ст. характеризувались певним переходом від економічної безпеки з воєнної точки зору «до концепції, в якій економічна безпека є наслідком незалежності держави від зовнішньоекономічної політики інших країн, яка базується на сукупності умов і чинників внутрішнього середовища» [5, с. 42]. У 1994 році зростає активність вітчизняних вчених в області дослідження економічної безпеки України. На сучасному етапі створено вагомі наукові школи провідних вчених, які займаються дослідженнями економічної безпеки [24, с. 9].

У сучасній науковій літературі відсутнє єдине визначення економічної безпеки. Досить всеохоплюючим є трактування Г. Пастернака-Таранушенка, згідно з яким економічна безпека – це стан держави, що забезпечує можливість створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому та зростання добробуту її мешканців [19, с. 29]. На відміну від нього Б. Губський [4, с. 13] зазначає, що «економічна безпека визначає спроможність держави забезпечувати захист національних

економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз, здійснювати поступальний розвиток економіки з метою підтримання стабільності суспільства і достатнього оборонного потенціалу за будь-яких умов і варіантів розвитку подій». В. Мунтіян [13, с. 107] трактує поняття «економічна безпека» як «загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на стабільний розвиток економіки держави, що включає механізм протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам». В. Геєць наголошує на необхідності забезпечення економічної безпеки та відмічає, що «... забезпечення економічної безпеки – це гарантія незалежності країни, умови стабільності та ефективної життєдіяльності суспільства» [3, с. 14]. А. Гуменюк [25, с. 5-6] відмічає, що «економічна безпека держави як цілісна, єдина цілеорієнтована система потребує досліджень для окреслення методологічного базису економічної безпеки... всіх невід’ємних елементів моделі складу соціально-економічної макросистеми держави».

У загальному розумінні поняття «безпека» як категорія – це стан захищеності від чого завгодно і може використовуватись як до захисту особи, так і суспільства та держави в цілому.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Враховуючи зазначене можна констатувати, що виокремлення економічної безпеки як категорії в цілому відбулось на V–VII етапах. Проте з тих пір не відбулось узагальнення цієї категорії та не існує єдиного підходу до визначення її суті. Значна кількість визначень доповнюють одне одного, відображаючи різні аспекти безпеки як категорії, яка відрізняється залежно від сфери науки: політології, соціології, економіки тощо.

Загалом, можна зазначити, що наукові праці більшості дослідників переважно стосуються дослідження економічної безпеки як стану захищеності економіки (зокрема національної) від зовнішніх та внутрішніх загроз задля подальшого її розвитку. У зв’язку з зазначеним доцільним вбачається в сучасних умовах створення належних умов для забезпечення ефективного розвитку економіки та розробка адекватних заходів підвищення рівня економічної безпеки держави.

Список використаної літератури

1. **Васильців Т. Г.** Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
2. **Вебер М.** О некоторых категориях понимающей социологии // Вебер М. Избранные произведения. М.: Прогресс, 1990. – 804 с.
3. **Геєць В. М.** Концепція економічної безпеки України [Текст] / НАН України, Ін-т екон. прогнозування; підгот. В. М. Геєць [та ін.]. – К.: Логос, 1999. – 56 с.
4. **Губський Б. В.** Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення / Б. В. Губський. – К.: ДП «Укрархбудінфор», 2001. – 122 с.

5. **Гуменюк А. М.** Безпека структурно-інституціональної трансформації економіки регіону: теоретичні основи та прикладні аспекти: монографія / А.М. Гуменюк. – К.: НІСД, 2014. – 468 с.
6. **Даль В.** Толковый словарь живого великорусского языка: Т. 1–4. – М.: Рус. яз. 1981 – Т. 1. А. – 31981. 699 с.
7. **Дацків Р. М.** Економічна безпека у глобальному вимірі / Р. М. Дацків // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 7 (37) – С. 143–153.
8. **ДСТУ 2293-99.** Охорона праці: терміни та визначення основних понять [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dnaop.com/html/34095/dos-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_2293-99.
9. **Дюркгейм Э.** О разделении общественного труда. Метод социологии. (Пер. с фр.) / Изд. подгот. Б. Гофман. – М.: Наука, 1991. – 572 с.
10. **Конституція України** – основа реформування суспільства. – Х.: Право, 1996. – 96 с.
11. **Макара О. В.** Економічна безпека як фактор розвитку підприємницької діяльності у системі формування соціальних орієнтирів національної економіки / О. В. Макара. – Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.18. – С. 131-137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2013/23_18/131_Mak.pdf.
12. **Маркс К.** К критике политической экономии // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – Том 3. – М.: Госполитиздат, 1961. – 545 с.
13. **Мунтіян В. І.** Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. – К.: Видавництво КВІЦ, 1999. – 464 с.
14. **Новий тлумачний словник української мови [Текст] :** 42000 сл. У 4 т. Т. 1. А-Є / уклад. [та передм.]: В. Яременко, О. Сліпущко. – К.: Аконіт, 1998. – 910 с. – (Серія «Нові словники»).
15. **Ожегов С. И.** Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М.: Азбуковник, 1998. – 944 с.
16. **Отенко І. П.** Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012 – 256 с. (Укр. мов.).
17. **Отенко І. П., Москаленко Н. О., Азаренков Г. Ф.** Теорія управління безпекою соціальних систем: навчальний посібник / І.П. Отенко, Н.О. Москаленко, Г.Ф. Азаренков. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 220 с. (Укр. мов.).
18. **Пасічник В.** Філософська категорія безпеки як основа нової парадигми державного управління національною безпекою / В. Пасічник // Науковий вісник. – 2011. – Вип. 7 «Демократичне врядування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik7/fail/pasichnyk.pdf.
19. **Пастернак-Таранушенко Г. А.** Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення / Г. А. Пастернак-Таранушенко; за ред. Б. Кравченка. – К.: Кондор, 2002. – 302 с.
20. **Політологічний енциклопедичний словник** / Упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-ге вид. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
21. **Ситник Г.П.** Національна безпека України: теорія і практика [Текст: навч. посіб. / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук. – Хмельницький; К.: Кондор, 2007. – 616 с.
22. **Словник української мови: в 11 т.** / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 1: А – В [ред. П. Й. Горещький, А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, Н. І. Швидка]. – К.: Наукова думка, 1970. – 799 с.
23. **Там само 16.** – С. 8.
24. **Там само 16.** – С. 9.

25. Там само 5. – С. 5-6.
26. Ткачук Г. Ю. Підходи до сутнісного наповнення категорії “безпека” / Г. Ю Ткачук // Вісник ЖДТУ. – 2014. – № 2 (68). Серія: Економічні науки. – С. 178-184.
27. Чувардинський О. Г. Зовнішня політика України в умовах світової економічної інтеграції й глобалізації [Текст] / О. Г. Чувардинський // Економіка та держава. – 2006. – №2. – С. 36–39.
28. Gould J. W., Kolb W. L. (red.). A Dictionary of the Social Science. – London: Tavistock Publications, 1964. – P. 629.
29. The Oxford Reference Dictionary / ed. J. M. Hawkins. – Oxford: Oxford University Press, 1991. – P. 749.

Светлана Васильевна Бреус,

к.э.н., доцент, доцент кафедры бизнес-экономики
Киевского национального университета технологий и дизайна,
ул. Немировича-Данченко, 2, г. Киев, 01011
Breus_SV@ukr.net

Экономическая безопасность как категория

Аннотация. В статье рассмотрено характеристику понятия “безопасность” в трудах многих авторов. Проведена группировка термина “безопасность” на разных этапах эволюции с выделением экономической безопасности. При этом учитывалось значимость безопасности и ее роль в развитии экономики мира. Рассмотрено характеристику понятия “экономическая безопасность” в научных трудах и сделан вывод, что в течение периода эволюции термина “безопасность”, в частности экономической безопасности как категории, не произошло ее обобщения и не существует единого подхода к определению ее сущности. Отмечено, что научные работы большинства исследователей преимущественно касаются исследования экономической безопасности как состояния защищенности экономики от внешних и внутренних угроз, в связи с чем целесообразным видится создание условий для обеспечения эффективного развития экономики в современных условиях и разработка адекватных мер повышения ее уровня.

Ключевые слова: безопасность, экономическая безопасность, этапы эволюции термина «безопасность».

Svitlana Breus

Ph.D. (Econ.), Associate professor,
Associate Professor of the Department of Business Economics,
National University of Technologies and Design,
street Nemirovich-Danchenko, 2, m. Kyiv
Breus_SV@ukr.net

Economic security as a category

Abstract. The article examines the description of the concept of “safety” in the in the works paper of many authors. Grouped the term “security” at different stages of evolution with the distinction of economic security. It takes into account the importance of security and its role in the development of the world economy at that. Considered description of the concept of “economic security” in scientific works research and concluded that during the period of the evolution of the term “security”, including economic security as a category, its generalization has not taken place and there is no single approach to determining its essence. It is noted

that the majority of scientific works mostly relate to the research of economic security as the state security of economy from external and internal threats, therefore expedient creating appropriate conditions to ensure effective economic development in modern conditions and develop appropriate measures to improve its level.

Keywords: *security, economic security, stages in the evolution of the term "security".*